

er ikke muligt at see efter. Saaledes som Skolevæsenet er indrettet, skulde det ikke indrede mig, om noget. Saadant gaaer i Evang — om det er Tilfældet skal jeg lade være usagt, men det kan være Tilfældet. Jeg skal derfor, forsaavidt man virkelig vil gaae ind paa Noget, der tilfigter en Forandring af Skolevæsenets Tilstand her i Landet, bede om, at man da ikke paa nogen mulig Maade glemmer Kjøbenhavn. Jeg vil derfor anbefale de Herrer, der mene, at der er Noget at gjøre ved denne Beslutning, og at den bør vedtages af Thinget, at have deres Opmærksomhed rettet paa de kjøbenhavnske Skoler. Men jeg siger tillige, at dette ikke vil være tilstrækkeligt. Derfor man skal udrette noget Virkeligt for Almueffoleundervisningen, saa maatte man tillige gaae ud paa at sætte det i Forbindelse med Skolevæsenet i hele Landet. Der er et for vor Tid overordentlig vigtigt Spørgsmaal, og det er den hele Forbindelse mellem de forskjellige Undervisningsanstalter, som jeg tidligere har henledet Opmærksomheden paa. Det er ikke blot for Forholdet til Folkehøiskolerne, disse halvt offentlige og halvt private Institutioner, som nu staae udenfor Almueundervisningen som et utilstrækkeligt Appendix, det er ikke blot for dette Forhold, at der skal fastsættes nærmere Regler, men det er ogsaa for Kjøbstædernes Bedkommende, for Forholdet til Borgerkolerne, Realskolerne og de lærde Skoler, at der skal fastsættes nærmere Regler. Jeg har den fulde Overbeviisning, at man ved at gennemarbejde dette paa den rette og forstandige Maade, vilde kunne bringe en saadan Sammenhæng tilveie imellem det hele System af Undervisningsanstalter, som vi besidde, at der derved vilde kunne komme noget meget Godt ud deraf, noget for den hele Undervisningsag Godt og Nyttigt. Men lader os da ikke begynde med at nedsætte en Commission, der gaaer i en saa eenfaldig Retning, at den kun skal undersøge den nuværende Almueffoleundervisnings Tilstand. — Det er en Selvfølge, at det ikke ligger i mine Tanker at ville stille noget som helst Endringsforslag; det vil jeg ikke indlade mig paa; thi jeg anseer den hele Tanke om at faae en parlamentarisk Commission nedsat for ueheldig, og jeg vil aldeles ikke gaae

ind paa at lappe paa Forslaget. Jeg siger: den Undersøgelse, der skal foretages af en saadan Commission, kræver et Selvsyn af Mænd, der ere istand til at see med egne Dine, kræver en forudgaaende Undersøgelse, kræver Forhør af Autoriteter — om man vil — af Sagkyndige, Private — om man vil — og saa maae der i en saadan Commission være Mænd, der ere udrustede med en høj Grad af Indsigt i disse Forhold, og med en høj Grad af praktisk Erfaring, for med nogenlunde Selvstændighed at kunne udbrage de rette Resultater. Men jeg gjentager, at med al Afgjælse for den pædagogiske Indsigt, for den Lærereferfaring, der kan findes i dette Thing, troer jeg ikke, at det er muligt at samle 15 Medlemmer her, der besidde de dertil fornødne Egenskaber; thi der kræves dertil foruden den Evne og Indsigt, som jeg har omtalt, ogsaa et høiere Overblik over det hele Skolevæsen og dets Forhold til mange andre Institutioner, der kræves Tid og der kræves fremfor Alt Thingets ubetingede Tillid; ellers vil det Arbejde, som Bedkommende faaer gjort, blive fuldstændig unyttigt. Jeg skulde derfor ogsaa mene, at naar det nogensinde var ueheldigt at tænke paa at nedsætte en parlamentarisk Commission i Folkethinget i et saadant Formaal, saa maatte det være i den sidste Samling af den Periode, hvori et Folkething bestaaer. Med den indeværende Rigsdagssamling udløber den nuværende Rigsdagsperiode, og Ingen kan jo nu forudsige, hvorledes det nye Folkethings Physiognomi bliver, hvorledes det vil stille sig til Spørgsmaalet, og det vil da altid være en meget mislig Sag, at, naar der er begyndt paa at foretage et betydeligt Arbejde paa Basis af et tidligere Thing, Resultatet deraf da træder frem for et andet Folkething, der maaffee har en ganske anden Charakter og en ganske anden Betragtning af Sagen. Men det maa heller ikke glemmes, at naar man voterer dette Forslag, saa maa man ogsaa være rede til at bevilge de fornødne Penge til Rejser og Diæter osv., der ville være en Følge af dets Vedtagelse. Jeg seer derfor ikke rettere, end at der er saa mange Ulemper forbundne med Forslaget, at jeg ikke er istand til at stemme derfor, og jeg skal ogsaa raade det ærede Thing